

Reformera handelssidorna!

Handelssidorna i svensk dagspress och deras sätt att fylla sin uppgift har diskuterats i några nummer av Pressens tidning. Debattörerna har sysslat med problemet hur ekonomisk information skall kunna ges en vidare spridning. Bl.a. har frågan ställts om handelssidorna tillfredsställer den stora allmänhetens krav på intressant och rolig läsning.

Det är väl klart att svaret på den frågan måste bli nej. Ekonomiska nyheter kan för det första bara under exceptionella förhållanden tänkas konkurrera framgångsrikt med mord, sexualia, sport, kungliga förlovningar och småannonser. För det andra har handelssidorna en utformning som måste verka direkt avskräckande på många läsare. Dessa sidor tyngs i mycket hög grad av en mängd svårsmälta men regelbundet återkommande sifferuppställningar: börslistor, valutakurser, metall- och trädgårdsnoteringar etc. Det är bara en ytterst ringa del av läsekretsen som är intresserad av att utröna priset på gräslök per kruka eller den ev. prisdifferensen mellan importerad och drivhusodlad persilja.

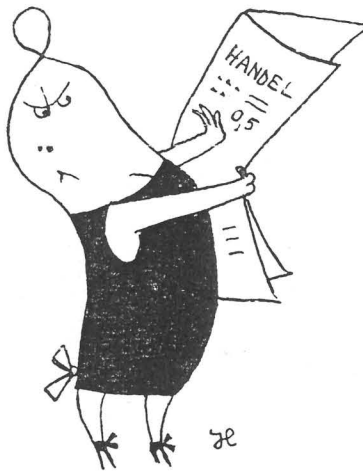
Ofta består handelssidorna till betydligt mer än hälften av sådant gods. Man skall inte vänta att den s.k. breda allmänheten blir särskilt gripen när dess öga faller över en sådan tidningssida — handelsnyheterna, det är den sida som man måste bläddra förbi för att komma fram till bioannonserna.

Dagspressen ger i själva verket på sina handelsavdelningar en service som är ganska fantastisk i sin specialisering. Det är anmärkningsvärt att man anser sig kunna ge, dag efter dag, år efter år, betydande utrymme åt diverse exotiska noteringar, av intresse endast för en försvinnande liten del av läsekretsen. Genom sin utomordentligt långt drivna specialisering är handelssidorna en exceptionell företeelse i pressen.

Det anses att bara en liten del av en stor dagstidnings läsekrets är intresserad av ledar- och kultursidorna. Det räcker dock inte som motiv för att avskaffa dessa avdelningar, bl.a. därför att redaktionerna har kulturella och politiska ambitioner. Men för smågrisnoteringar etc. är intresset ännu mindre och det borde kunna vara ett motiv för deras avskaffande, eftersom man knappast kan tro att redaktörerna i detta fall själva är särskilt förtjusta i det material som serveras.

Nu invänder handelsredaktören med trött och erfaren min: Jag håller med om det mesta i det där, och jag har försökt avskaffa dögodset — men då ringer hr Andersson i Trosa och säger att han prenumererat på tidningen i tjugosex år och att det är den bästa tidning han vet, men att han numera starkt överväger att flytta sin prenumeration till något organ som har vett att publicera de nyheter varav hans lycka beror. (Relationerna mellan press och allmänhet i Sverige består

som bekant i att enstaka individer ringer och klagat ibland.)

Svaret till handelsredaktören är enkelt: ge fasen Andersson i Trosa. På samma sätt som ni skulle ge fasen i mig om jag bad att ni skulle publicera prisnoteringar på begagnade sportvagnar i olika länder med fördelning på märke och årsmodell. Anderssons och mina krav är för speciella vi får söka tillfredsställa våra säregna intressen i specialpublikationer. Ni skriver inte för enstaka individer utan för tiotusenden.

Men sedan kommer handelsredaktören med en till synes viktigare invändning: Det är klart att man skulle vinna ett ganska betydande utrymme på att avskaffa vissa specialnoteringar (priset på morötter med fördelning på »pktpickles, 100 kg» och »pickles, kg»), men v kan ju inte komma från börslistorna och den information som ges i anknytning till dem (»Kullager, som nu en längre tid legat obeaktade, har vunnit några kronor till högst 238.») Och det är ju ändå aktie- och obligationsmarknaden och dess listor som tar det verkligt stora utrymmet.

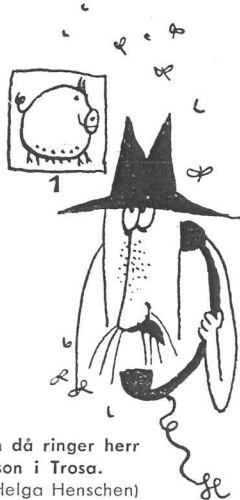
Frågan är emellertid om dagspressens knappt tillmätta utrymme för ekonomiska nyheter verkligen behöver innehålla dessa långa schabrak. Varför kan inte t.ex. Stockholms dagstidningar slå sig samman om en liten tvåsidig tidning — Börsbladet — som upptar börslistor och övriga noteringar och säljs för 5 à 10 öre? Andersson i Trosa skulle för ett tillägg av ett fåtal kronor per år erhålla Börsbladet tillsammans med sin ordinarie tidning i brevlådan varje morgon. (Så småningom kanske detta Börsblad kan växa ut till den dagliga ekonomiska tidning av typ Financial Times som den svenska marknaden möjligen kan bära — men det är ett annat problem, som lämpligen kan tas upp när Börsbladet existerat några år.)

Vartill ska då utrymmet som på detta sätt vinnas användas av handelsredaktören? Anta för det första att han verkligen är intresserad av att informera en bredare allmänhet — äntligen har han då fått chansen. Handelsidan kan ges läsvärde.

Aktierna behöver ingalunda bannlysas från den nya handelssidan. Men en helt annan typ av information skall ges. Vad är en aktie? Hur bär man sig åt när man skall köpa en sådan? Är det farligt? Hur skall jag kunna bedöma ett företags ställning och utvecklingsmöjligheter? Vilka väsentliga förändringar har inträffat under de senaste dagarna i de listor som Börsbladet troget publicerar varje dag? Etc.

Det sägs på vissa håll att vidgat aktiesparande ur flera synpunkter vore av värde. En omläggning av handels-

(Forts. på sid. 14)

... men då ringer herr Andersson i Trosa. (Ill.: Helga Henschen)

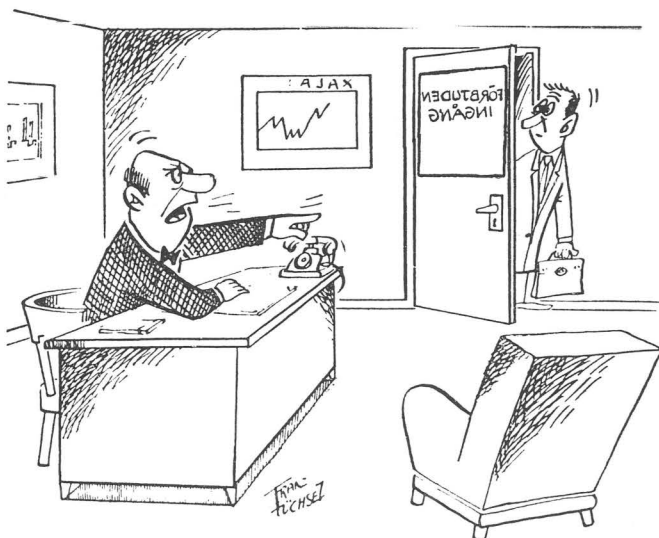
sidorna skulle underlätta en dylik utveckling — man kanske till och med kan säga att en omläggning är en nödvändig förutsättning om man vill sprida aktien som sparobjekt. De nu publicerade börslistorna är däremot en mycket dålig reklam för aktiesparande.

De nya handelssidorna skulle också i viss utsträckning ägna sig åt debatt — börslistan skulle bytas ut mot en frisk fläkt. Vad de älskade aktierna beträffar t.ex.: Lägre aktievalörer en nödvändig reform! Fondmäklarna måste få vidgad rätt ge aktieköparna råd! Etc. Handelssidorna skulle också, åtminstone någon gång, kunna innehålla material av typiskt lätt slag. Varför inte låta någon ung och lovande kåsör på ett verklighetsfrämmande sätt redogöra för sina erfarenheter som aktiespekulant? Etc.

Det har pratats mycket aktier ovan. Anledningen till det är att jag velat exemplifiera handelssidornas omläggning med utgångspunkt från det material som nu dominerar dessa sidor. Det finns emellertid ingen anledning att i framtiden ge det överväldigande utrymme åt information om aktier, ens om informationen förbättras enligt detta förslag. Tack vare att börslistorna försvunnit och i sällskap med smågrisar och palstermackor överförts till Börsbladet, får tidningarna ett stort utrymme för att löpande följa konjunkturutvecklingen i Sverige och utomlands. Det är givetvis här som handelssidorna skulle ha sin viktigaste uppgift.

Dessa frågor har här hittills diskuterats som om problemet vore att informera en bredare allmänhet. Om man anser det, är en omläggning av den ovan skisserade typen nödvändig. Då skall handelssidorna innehålla folkbildningsmaterial.

Men också kvalificerade, initierade läsare existerar ju. Vilka önskemål har de? Frågan är då för det första i vad mån de nuvarande handelssidorna är av värde för den läsekretsen. Självfallet är en stor del av dessa läsare intresserade av läget på de olika börserna i världen och handelssidorna ger onekligen information om den saken. Men vad ger handelssidorna därutöver? Är kanske börs-

»Ser ni inte att det står nedubröf gnågni på dörren?»

listornas dominans inte önskvärd ens ur de kvalificerade läsarnas synpunkt? Finns det kanske kvalificerade läsare som inte är aktieägare?

Det förhåller sig antagligen så — men det är bara en gissning — att majoriteten av de s.k. kvalificerade läsarna inte är aktieägare. Således skulle förmodligen även denna grupp läsare välkomna en omläggning av handelssidorna, som blir särskilt lätt att genomföra eftersom Börsbladet tillkommer.

De kvalificerade läsarna torde vara intresserade av dels de allmänna tendenserna i den internationella och inhemska konjunkturutvecklingen, dels utvecklingen i speciella branscher. Branschutvecklingen belyses redan nu ofta med berömvärd utförlighet på handelssidorna. Det är möjligt att med hjälp av handelssidorna åtminstone ytligt följa utvecklingen i flera svenska industribranscher.

Men när det gäller den allmänna konjunkturutvecklingen räcker de svenska handelssidorna knappast till för ens en ytlig information. De konjunkturnyheter som ges förefaller slumpmässigt insamlade och osystematiskt presenterade, vilket väl till stor del sammanhänger med den nuvarande utrymmesbristen. Även den som bara är ytligt intresserad är tvungen att skaffa sig konjunkturinformation på annat håll. Vore det inte rimligare att de som är intresserade av kurserna på enstaka värdepapper får gå till annat håll, dvs den korta vägen till Börsbladet?

Man skall heller inte glömma att även de »kvalificerade» läsarna ofta är i behov av förklarande resonemang i anslutning till de nyheter som ges. Handelssidorna brukar t.ex. löpande publicera riksbankens veckorapporter, som ger upplysning om bl.a. valutareservens förändringar. Det är symptomatiskt för de nuvarande förhållandena att en handelsredaktör, som kände behov av att förklara för allmänheten hur riksbankens rapporter skall läsas, skrev en artikel om saken i en tidskrift och inte på sin handelssida. Det senare hade givetvis varit den lämpliga platsen för en dylik översiktsartikel. Riksbanksrapporterna skulle vinna betydligt i nyhetsvärde om dagspressläsaren haft tillgång till en guide. Exemplet kan mångfaldigas.

Börsbladet skulle lösa en mycket stor del av handelssidornas utrymmesproblem till ringa besvär för tidningarna och låg kostnad för allmänheten. Handelsredaktörerna skulle för första gången befinna sig i den situationen att de kan ge spaltmeter av matnyttig ekonomisk information. Handelssidan behöver inte längre vara av intresse i stort sett bara för aktiesparare, Trosas gurk odlare och liknande minoriteter.

Om Börsbladet skulle bli verklighet står handelsredaktörerna förmodligen inför nödvändigheten att kompromissa mellan önskemålet att informera de kvalificerade och ambitionen att vinna nya läsare. Frågan blir alltså hur mycket rent folkbildningsmaterial som skall släppa in på handelssidan. Det är dock ett mindre problem även om man går in för att också under de nya förhållandena huvudsakligen vända sig till de initierade skulle man, genom att mindre specialiserad information serveras, kunna vinna en del läsare ur det bredare skiktet.

I rättvisans namn bör det slutligen tilläggas att det på ett eller annat håll — i Stockholm och inte minst i Göteborg — finns handelsredaktörer som redan nu blåser liv i sina sidor, men också dessa personer kämpar en ojämn kamp mot utrymmesbristen. Vad skulle inte dessa skickliga journalister kunna åstadkomma om schabraken försvann? ●